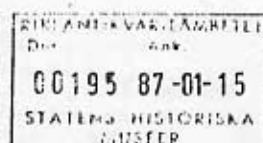

Föreningen Göteborgs Remfabrik

Byggnadsminnesförklaring av byggnader på fastigheten Gårda 23:10 (fd 23 kv Bleket nr 10 i Gårda, fd Hästskosömfabriken), Göteborgs kommun

I skrivelse den 6 maj 1984 väckte Föreningen Göteborgs Remfabrik fråga om byggnadsminnesförklaring av f d hästskosömfabrikens byggnader bestående av dels en träbyggnad dels en tegelbyggnad inom rubricerad fastighet. I motiveringen för ansökan anfördes bl a att f d hästskosömfabrikens byggnader är en del av en sammanhängande industrihistorisk miljö längs Mölndalsån, där olika byggnader representerar olika tider och verksamheter. I denna ingår bl a Göteborgs remfabrik, som är byggnadsminne. Vidare framhölls att f d hästskosömfabriken är ett typiskt exempel på en tidig verkstadsindustri med sin blandning av trä- och tegelbyggnader. Slutligen betonades att byggnaderna är de äldsta kvarvarande byggnaderna med anknytning till verkstadsindustrin inom Göteborgs kommun.

I ärendet har Göteborgs historiska museum, riksantikvarieämbetet och Göteborgs kommun, sistnämnda som ägare, avgivit yttranden.

Göteborgs historiska museum bedömer i sitt yttrande den 14 mars 1985 att f d hästskosömfabriken är ett typiskt exempel på det sena 1800-talets industrier. Enligt museets bedömning är det den bäst bevarade anläggningen av detta slag inom Göteborg. Trähuset är särskilt värdefullt. Byggnaderna ingår dessutom i den industrihistoriska miljön längs Mölndalsån och ansluter naturligt till Remfabriken. Museet anser att f d hästskosömfabriken har ett så stort kulturhistoriskt värde att en byggnadsminnesförklaring bör tillstyrkas.

Riksantikvarieämbetet framhåller bl a följande i sitt yttrande den 5 februari 1986. Byggnaderna i sig utgör exempel på mindre, oansenliga industrilokaler som varit vanliga på många håll i landet, såväl i mindre orter som i städerna. Denna typ av byggnader har tidigare i ringa utsträckning uppmärksammats av kulturminnesvärden och det stora flertalet av dem har rivits eller totalt förändrat utseende. Den här typen av byggnader är otvetydigt av stort värde för vår kulturhistoria genom att de tidigare varit allmänt förekommande, genom sin utformning och genom den verksamhet de representerar. Ett lämpligt antal av dem borde också skyddas genom byggnadsminnesförklaring. Enligt ämbetets uppfattning skulle de här aktuella byggnaderna synnerligen väl lämpa sig som exempel på mindre, tidigare vanliga industribyggnader genom att de exteriört är

välbevarade, att de i storlek och utformning är representativa och att de ligger inom en samlad industrimiljö av stort värde. Ämbetet tillstyrker därför en byggnadsminnesförklaring.

Med utgångspunkt från dessa yttranden utarbetade länsantikvarien ett förslag till skyddsföreskrifter, som remitterades till Göteborgs kommun. I beslut den 19 november 1986 har kommunstyrelsen beslutat att tillstyrka en byggnadsminnesförklaring av byggnader på fastigheten Gårda 23:10 samt de skyddsföreskrifter som länsantikvarien föreslår.

Länsstyrelsen får för sin del anföra följande:

Av de utredningar som finns i ärendet framgår bl a följande om byggnaderna och deras historia. Det engelska företaget United Horse Shoe and Nail Co Ltd etablerade en filial, Globe Sömfabrik, i kv Bleket på Gårda 1875. Den träbyggnad som finns kvar i dag i södra hörnet av Ävägen/Vädursgatan uppfördes omkring 1890 eller tidigare. Hörndelen mot Ävägen är i två våningar och har ett papplätt, valmat sadeltak. Mot Vädursgatan har byggnaden en våning och avslutas mot norr med en tvärställd tvåvåningsdel. Taket är här ett brett relativt lågt sadeltak täckt med tegel. Fasaderna är klädda med liggande panel. Fönstren mot gatan är utformade med korspost och spröjs i nedre bågarna. Envåningsdelen fungerade som hästkosömfabrikens maskinsal medan tvåvåningsdelarna fungerade som kontor och lager.

Tegelhuset uppfördes som en sågtaksbyggnad omkring 1900 och inrymde en sågsmedja. Det norska hästkosömföretaget AB O Mustad & Son övertog företaget 1912, men överförde tämligen snart tillverkningen till sin fabrik i Dalsland. Efter nedläggningen av hästkosömfabriken använde Mustad & Son anläggningen för tillverkning av tvål och kosmetika. I samband med denna förändring påbyggdes tegelhuset till sitt nuvarande utseende 1919. Det är en tvåvåningsbyggnad med fasader av rött tegel och sadeltak. Fönstren är relativt stora och har smårutsindelning. Taket var ursprungligen täckt med tegel men har nyligen lagts om med papp.

Anläggningen upphörde som fabrik i början av 1960-talet. Byggnaderna kommer att i fortsättningen efter ombyggnad att utnyttjas för utbildningsändamål. Förslaget till ombyggnad har i de delar som berörs av de föreslagna skyddsföreskrifterna tillstyrkts av länsantikvarien.

Länsstyrelsen bedömer liksom remissinstanserna att de aktuella byggnaderna har ett mycket stort värde som exempel på mindre industribyggnader, som varit vanliga inte bara i Göteborg. De representerar tidig industrihistoria i Göteborg. Värdet förstärks av att de ligger i en äldre industrimiljö i vilken ingår andra äldre industribyggnader och även kommunikationsleden Mölndalsån, som varit väsentlig för industriutvecklingen i Göteborg. Länsstyrelsen anser att byggnaderna uppfyller kraven enligt byggnadsminneslagen.

1986-12-09
Mott kv

11.392-1951-84

Länsstyrelsen beslutar därför att med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen (1960:690) förklara de båda ovannämnda byggnaderna på rubricerade fastighet för byggnadsminne. Följande skyddsföreskrifter skall gälla.

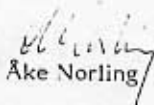
- 1 Byggnader som markerats med skraffering på bifogade karta får ej rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- 2 Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
- 3 Det område som markerats på bifogade karta skall hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas.

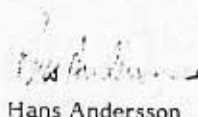
Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig för att byggnad skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Enligt 14 § tredje stycket lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten i Göteborg inom tre veckor (formulär 1).

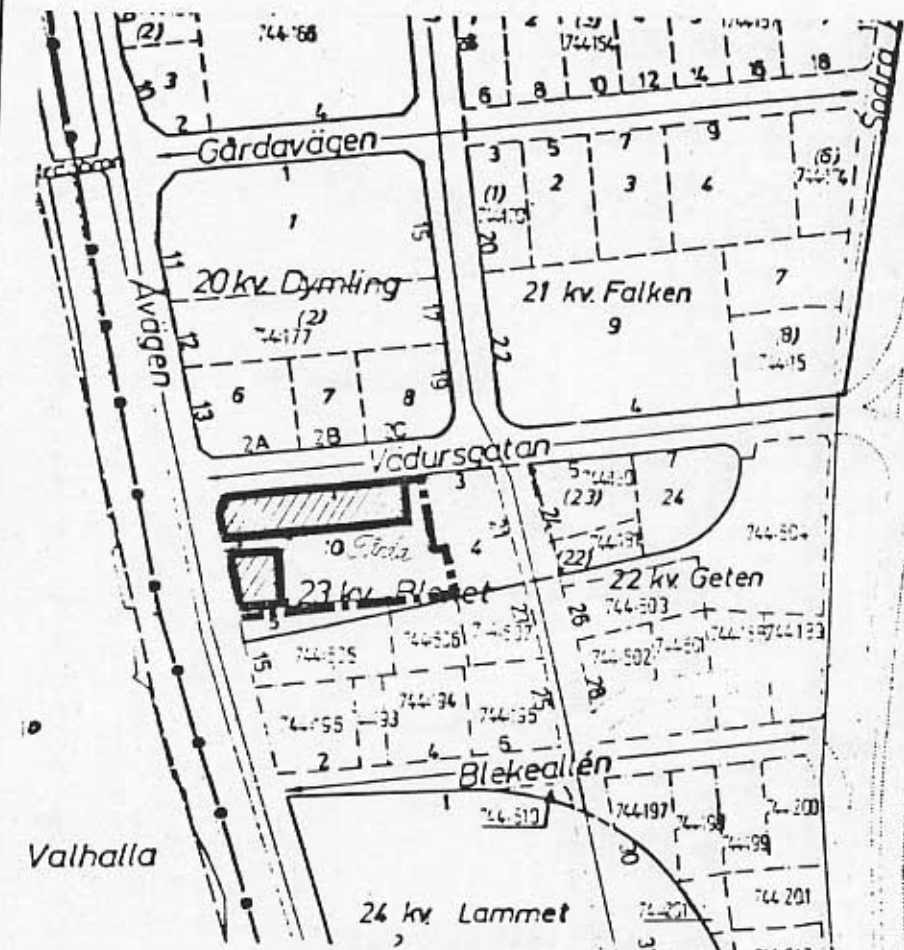
I den slutliga handläggningen har deltagit landshövding Åke Norling, länsråd Ulf Thuresson, länsassessor Margareta Koch, bitr länsarkitekt Sven Öjersjö samt länsantikvarie Hans Andersson, föredragande.

Åke Norling

Hans Andersson

Bilaga

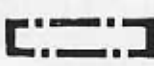
- 1 Besvärshänvisning
- 2 Karta tillhörande skyddsbestämmelserna

SKYDDSFÖRESKRIFTER

TILLHÖR LÄNSSTYRELSENS BESLIT OM
BYGGNADSMINNESFÖRKLARING 1986 12 09

FASTIGHET: **GÄRDA 23:10**

OMRÅDE MED SÄRSKILDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER

BYGGNADER MED SÄRSKILDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER